

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

196. Duo casus curiosi circa materiam Eucharistia. Primus, an succus elicited ex vuis passis sit in Sacramento Eucharistiae materia consecrabilis, in quo fama est consecrare Aegyptios? Secundus, an ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

Natta *conf. 650. num. 6.* Geminianus, *conf. 28. n. 11.* & alij quos citat Cenedas, *frugul. 15. n. 1.* Addit Posseninus, supra, quod tutum non est Pyxidem esse valde repletam propter periculum, ne particulae in eis tractandis cadant: Addit etiam, quod nec etiam securū est communicare particulis positis super Patenam, quia potest fieri, ut illas tantum appropinques communicando, ut communicandus sola respiratione possit particulas de Patena deicere. Sed absolute, ex P. Trimarcho, non placet Francisco Nigro *in ordin. celebr. Missam, part. 7. Regul. 7. n. 7.* Siquidem Patena vsus inter communicandum conceditur ab Ecclesia, ut patet ex citata Rubrica: Placet vero Trimarchi, si sermo sit in aliquo casu, si Sacerdos ponat plures & plures particulas, siquidem propter multitudinem particularum periculum est, quod respiratione personae communicandae, particulae de Patena deici possint: addit, & bene Posseninus, bonum non esse, quod celebrans, dum communicat particulas digitis teneat in maiori parte illius, quia cum celebrans communicabit, oportebit tangere os personae communicandae, & consequenter celebrans vix euadet, quin digitos madescat; ex quo deinde non paruum incommodum sentiet, caetera particulae habendo digitis, & aegre se euellent, vnde si teneatur in minori parte illius tota Sacramenti administratio euadet munda. Addit etiam, & bene, quod celebrans cauere debeat inter communicandum, ne porrecta particula digitos tergat dentibus, vel ori communicatae personae; nam scrupulus est, indecentia, & in multis rebus communicandis aliquid mali habere viderur. Hæc omnia Nigro, vbi supra, quæ adnotare voluit, quia quotidiana.

5. Sed si aliquis curiosus hic quaerat, an Orationes septem Psalmorum Penitentialium à Sacerdote in fine Litaniarum dicende sint genu flexo, an stante? Idem & quando in Choro recitantur Litanie in diebus Rogationum. Stantes esse recitandas, docet nosse Castaldus *in suo Ceremon. edition. sub anno 1613. lib. 2. cap. 18. num. 30.* & Gauantus *ad finem Breviarij, sect. 10. cap. 1.* Sed negatiuam sententiam tenet Bordonus *in Consil. Regul. tom. 2. ve. fol. 64. num. 3.* Tum quia initium, & medium recitatum fuit ab omnibus genu flexis, ergo & reliquum, cum finis, & mediorum sit eadem ratio, *leg. Oratio, ff. de sponsi. Constat autem de genuflexione principij, & mediorum, ergo ex illorum qualitate inferitur conditio finis.* Tum quia stare denotat Resurrectionem Christi, quem Sacerdos repræsentare non potest in recitatione Psalmorum Penitentialium, cum simul oret cum alijs pro remissione peccatorum, tam propriorum, quam aliorum cum ipso in Choro psallentium. Nec obstat, quod in alijs Officijs Hebdomadarij stet, ex Rubrica 34. num. 4. quia est pro Officio ordinatio; quia in illis designat Christum stantem in sua Resurrectione: in his autem quaeritur à peccatis resurrectio: ergo genuflexione, quæ penitentiam indicat quaerenda. Ita Bordonus.

6. Sed ego non recedo ab opinione Patris Castaldi, & Gauanti, & ita in praxi obseruatur non solum in nostra Religione, sed etiam communiter. Et ad argumentum Patris Bordoni obstat Rubrica Breviarij, tit. 24. §. 4. vbi sic habetur, In Festis aduentus, Quadragesimæ, & quatuor Temporum dicuntur preces seriales, etiam ad Vesperas, si non sequatur festum: ad Completorium dicuntur consuetae de Dominica, sed flexis genibus. Dicuntur autem preces flexis genibus ab Hebdomadario vsque ad versum *Dominus vobiscum.* Ita ibi. Ex quibus verbis apparet non esse admittendum id quod docet Pater Bordonus, quod quando initium & medium recita-

tum fuit flexis genibus, ergo & reliquum: nam hoc esse falsum patet ex dicta Rubrica.

RESOL. CXCVI.

Duo casus curiosi circa materiam Eucharistia.
 Primus, an succus elicitus ex vuis passis sit in Sacramento Eucharistia materia consecrabilis, in quo fama est consecrare Ægyptios?
 Secundus, an Hostia rubea, quibus litera aliquando obsignantur, sint materia Sacramenti Eucharistia?
 Et an panis ex lacte, vel aqua artificiali rosacea, oleo, butyro, ouis, saccharo, vel aliquo alio liquore predominantante sufficiat ad consecrationem?
 Et cursum docetur vinum nimis decoctum non esse materiam consecrabilem. Ex part. 7. tr. 12. & Misc. 31. Refol. 8. alijs 6.

§. 1. **Q**uæro primò, an succus elicitus ex vuis passis, sit in Sacramento Eucharistia materia consecrabilis. Hunc casum apud neminem inuenio, nisi nouissimè apud Franciscum de Amico *in cursu Theolog. tom. 7. disp. 16. sect. 3. n. 34.* vbi affirmatiuè respondet, sic enim ait: Deducitur quintò, posse consecrari in succo expresso ex vuis passis, in quo fama est consecrare Ægyptios: quia talis succus est vinū, eoq̄te perfectius, quo absque aqueo humore perpurgatius. Nec obstat, quod vua ex quibus exprimitur, sine passæ: nam hoc non variat succum intra folliculos contentum: secus si ob nimiam siccitatem opus esset ad exprimendum humorem, nimia copia aquæ, quia tunc amitteret rationem communis & vitalis vini. Ita Amicus. Sed aliquis posset dicere quod vua passa ratione siccitatis nimis consolidatur, & ideo eius succus nimis incrassatus, & densus videtur habere magis rationem cibi quàm potus; vnde Bonacina *de sacram. disp. 4. q. 2. punct. 2. n. 3.* docet, vinum nimis decoctum non esse materiam consecrabilem, quia mutat speciem, nec est propriè vinum. Verum ego audiui à viris fide dignis, quod ex vuis passis optimum elicitur vinum, licet apponantur vua passæ intra aquam, nisi esset aqua in maxima quantitate, & tunc quantitatem aquæ non obstat dicendū erit, si succus elicitus inebriaret, nam tunc vinum esset, & nihil quantitas aquæ apposta officeret.

2. Quæro secundò, an hostia rubea, quibus litera aliquando obsignantur, sint materia Sacramenti Eucharistia. Hunc etiam casum apud neminem inueni, solum ad ipsam negatiuè respondet Eminentissimus Dominus meus Cardinalis de Lugo, qui sic asserit *de Sacram. Euch. disp. 4. sect. 1. n. 4.* Sequitur panem debere esse ex farina triticea, & aqua naturali coagmentatum; alioquin si fiat ex aqua rosacea, lacte, oleo, vel alio liquore predominantante, non sufficere, quia non est panis vltimalis, & multò minus, si misceatur butyro, ouis, saccharo, & similibus. Hæc est partim contra Caietanum, quem sequuntur aliqui recentiores dicentes panem ex lacte, vel aqua artificiali esse veram materiam: quia aqua solum requiritur ad vniendas partes farinæ. Ceterum mihi videtur ad minus illa esse materia valde dubia. Vnde etiam inferitur, quid dicendum sit ad dubium nuper exortum de quodam Sacerdote, qui ad occultandum finem sacrilegum, voluit consecrare hostiam quamdam ex illis quibus solemus literas sigillare, admixtam scilicet cum cinnabrio, ut fieri solet; quæ quidem ad minus est materia dubia, & meo iudicio inualida, quia per illam mixtionem alteratur notabiliter, & extrahitur à pane vltuali. Ita ille.

3. Sed color rubeus, quia est res accidentalis, videtur

Sup hoc inf. in Ref. 100. §. vii.

Sup. hoc rino decocto cursum, & recitatuè in Ref. sequent. Quoad sectidum. in fine.

Sup hæc aqua rosacea in Ref. seq. in principio, à lin. 5. & infra in Refol. 207. à §. Quæro secundo.

par non officere, non enim mutat substantiam tritici. Difficultas igitur consistit in casu de quo loquimur, an cinnabrium mixtam in dictis hostiis obiter, ne illa possint esse materia Sacramenti. Et quidem per ea quae adducit D. Thom. in 3. p. q. 74. art. 3. ad 3. & ibi Ioan. Præpositus n. 24. si cinnabrium apponatur in notabili quantitate, non essent materia consecrationis; secus autem si parum apponeretur, nam in isto casu non irritaretur consecratio, quamvis esset illicitum cum talibus hostiis consecrare. Et ita hanc sententiam probabilem esse tenet acutissimus, & sapientissimus P. Antonius Perez Societatis Iesv, de hac re à me consultus.

4. Sed his non obstantibus non recedo à sententia Eminentiss. Domini mei; nam ut verum fatear, tales hostiæ non videntur, nec sunt panis vsualis, & ad hanc rem moralem, ut optimè obseruat Raphaël Auerla de sac. Euchar. q. 2. scilicet 3. potius attendi debet conditio materiae vsualis ad cibum hominum, quam ratio physica specificæ quidditatis. Ergo.

RESOL. CXCVII.

An massa panis coagmentata cum aqua maris valide consecratur?

Et quid de iusculo, quod vulgo dicitur Pan cotto?

Et quid si dicendum, si farina triticea coagmentetur, & subigatur aqua rosacea?

Idem est de qualibet alia aqua ex floribus, aut herbis distillata.

Et quid, si parua quantitas admisceatur aqua naturali?

Et an mica panis madefacta, & digitis compressa, & facta quasi massa cruda, sit materia consecrabilis?

Et cursum aduertitur, quod mustum est materia consecrabilis, si tamen coquatur, non erit postea materia sufficiens consecrationis sanguinis.

Et inferitur, quod Baptismus collatus cum aqua maris est validus. Ex part. 9. tract. 9. & Misc. 4. Resol. 59. aliàs 58.

§. 1. **H**Os casus non inuenies apud plures pertractatos; & quoad primum negativè respondet Fagundez de prac. Eccles. prac. 3. lib. 2. cap. 1. n. 14. vbi sic ait: Idem dicendum est, si farina triticea coagmentetur, & subigatur aqua rosacea: nam si tota aqua, aut maior pars illius (& idem de qualibet aqua ex floribus, aut herbis stillata) sit rosacea, ex tali panis materia non fiet Sacramentum: si verò parua quantitas admisceatur naturali aquæ, non mutabit substantiam materiae, quia probabilissimum est, conuerti ab alia parte maiori aquæ naturalis, præsertim adiuncta coctione, in qua odoriferæ aquæ ut plurimum exhalantur; & sic non impedit, quominus ex illo pane fiat Sacramentum, cum sit, & maneat vsualis; illicitè tamen fiet, & contra vsum communem consecrandi, ac conficiendi. Et ratio, ac fundamentum est; quia panis communis, & vsualis, sicut non fit, nisi ex tritico; ita non fit etiam nisi ex aqua naturali, & vsuali, & vtraque res est necessaria æqualiter, ut huiusmodi panis coalescat: ac proinde sicut panis ex alia farina non potest esse materia huius Sacramenti, ita nec etiam ex alia aqua nisi naturali. Oppositam tamen sententiam, scilicet esse validum sacramentum in pane confectum ex aqua rosacea, licet grauissimè peccaret, qui hoc tentaret efficere, tenet Caietanus in 3. p. q. 75. art. 7. & ante ipsum tenuit Alexander Alensis 4. p. q. 32. membro 5. art. 1. quibus consentit Sà verb. Missa, num. 4. Probant, quia panis confectus ex aqua rosacea est essentialiter, & verè

panis, solumque ab alio differt in odore, & melius reficit hominem, quam si esset ex aqua naturali confectus. Deinde quia aqua non est pars essentialis panis, sed materia transiens, & concurrens ad panem, in fieri, non autem in facto esse: est enim panis certum quid resultans ex admixtione aquæ, & farinae, per decoctionem pastæ: & cum dicimus panem, quia panis est, habere formam substantialem, non debemus concipere panem tanquam compositum quoddam ex duobus entibus naturalibus; sed ex materia aquæ, & ex materia farinae, expulsi suis formis substantialibus, integrari vnâ materia rotalem, in quam actione ignis introducit forma substantialis panis: & quamuis ignis multum exhalat de materia aquæ, non videtur tamen negandum, semper aliquid de materia illa remanere in pane. Denique quis, si aqua maris, & fluij, differrent specie, panis ex altera illarum confectus esset aptus ad consecrationem, ergo, & si aqua rosacea differat specie ab aqua naturali, poterit ex ea confici verus panis. Cæterum hæc rationes non sunt adeò firmæ, ut hanc sententiam veram efficiant: licet enim panis confectus ex aqua rosacea sit essentialiter, & verè panis; tamen non est panis vsualis, qui in alimentum communiter assumatur, ut patet, & ex hoc solo principio, & fundamento non est vera materia huius Sacramenti: licet ob eandem causam non etiam materia illius, panis aqua maris confectus, ac subactus. Hucvise Fagundez.

2. Sed hæc opinio non caret difficultate: vbi contra ipsum sic arguuntur. D. Thom. in 3. p. q. 74. art. 7. ad tertium, dixit: Si farina admisceatur aqua, non posset ex eo confici Sacramentum, quia non esset verus panis. Ita ille: Sed aqua maris, ut idem allegerit quest. 66. art. 4. ad primum, est vera aqua, & ideo Baptismus collatus cum aqua maris est validus, ergo panis confectus cum aqua maris esset verus panis, & ideo materia consecrabilis. Videtur itaque dicendum contra Fagundez, quod sufficit ut panis dicatur vsualis, si sit confectus cum aqua naturali, siue maris, siue fluminis, siue putei, siue fontis: nam licet ista aqua differrent specie, siue tamen omnes aquæ naturales, secus verò dicendum est de aqua rosacea, nam non est aqua naturalis. Hoc dubium ego explorare volui, quia accipi à fide dignis, in Calabria pauperis, quia non habent pecuniam ad soluendum gabellam falsis, efficere panem cum aqua maris.

3. Quoad secundum respondeo: Iusculum panis cocti, non esse materiam consecrabilem. Primum, quia licet olim fuerit panis allatus, nunc tamen est panis elixus, in quo fieri non potest consecratio, vnde quis inualidè consecraret in his, quæ Italicè dicuntur Vermicelli, Tagliarini, Maccheroni. Secundò, & meliùs, quia agente igne, & aqua, panis ille effectus est quoddam mixtum artificiale, & quid diuersum à pane vsuali: vnde non dicitur simpliciter panis, ita ut multi afferant non posse sumi in collatione serotina ieiunij, nec volumus ieiunandi in pane, & aqua, adimpleri, si sumatur iusculum panis cocti. Tertio, mustum est materia consecrabilis, si tamen coquatur, non erit postea materia sufficiens consecrationis sanguinis: & ergo, &c.

4. Nec obstat dicere, quod mica panis madefacta, & digitis compressa, & facta quasi massa cruda, sit materia consecrabilis, ut tradit Cardinalis Lugo de Sacram. Eucharist. disput. 4. mem. 5. Hurtado de disput. 1. difficult. 3. Ochagavia tractat. 1. quest. 5. num. 15. & alij; quia per talem mutationem nullo modo amittit coctionem, aut esse panis. Ergo, &c. Non inquam hoc obstat. Primum, quia multi negant talem materiam esse consecrabilem. Ita Trullench.

Sup. hac aqua rosacea in Ref. præterita, §. Quarto secundo, & late infra in Ref. 107. §. Quarto secundo.